

GIA NHẬP TPP CƠ HỘI NÀO CHO DNNVV VIỆT NAM?

TP HCM, 29/3/2016

TPP

Trans-Pacific Partnership

- Tổng quan về TPP
- Việt Nam được lợi gì từ TPP
- Tổng quan về SMEs Việt Nam
- SMEs nằm ở đâu trong chuỗi giá trị toàn cầu
- SMEs được gì khi Việt Nam gia nhập TPP?

TPP hình thành như thế nào?

- Xuất phát từ TPP4 (Brunei, Chile, NZ, SGP)
- Hiệp định TPP4 có 20 chương có hiệu lực từ 2006, VN ủng hộ sáng kiến này từ 2008, bắt đầu đàm phán tích cực từ 2010
- Trở thành một sáng kiến từ APEC, dẫn dắt bởi HK từ 12/2009
- TPP12 => chiếm 40% GDP, 30% XNK thế giới
- Vòng đàm phán cuối cùng Alanta kết thúc 5/10/2015
- Ngày 4/2/2016 ký kết TPP
- Dự kiến cuối 2017 có hiệu lực (ít nhất 6 quốc gia thành viên chiếm 85% GDP thông qua)
- Sẽ có một đợt xem xét kết nạp mới (lại) vào 2018 => VN có nằm trong số đó?

TPP12: Từ ý tưởng đến hiện thực

- 12 “đối tác” rất cộc cạch (khác quá xa về tiềm lực và trình độ phát triển)
 - 6 nước giàu, 6 nước đang phát triển,
 - VN nghèo nhất, kém phát triển nhất và có nền kinh tế đóng nhất => hy vọng được hưởng lợi nhiều nhất???
- Hoa Kỳ là quốc gia dẫn đầu (chiếm 73% GDP, 51% xuất nhập khẩu hàng hóa, dịch vụ trong số TPP12).
- Đàm phán bí mật, rò rỉ một số chương (29 chương, khoảng 1300 trang tài liệu Hiệp định).

Một Hiệp định FTA đời mới cho thế kỷ 21?

- PTA: Các hiệp định đời cũ đề cao ưu đãi thương mại, đối xử quốc gia, tối huệ quốc (preferences), RCEP dự kiến cũng là hiệp định đời cũ.
- Ngày nay bán thành phẩm qua biên giới nhiều lần mới thành sản phẩm cuối cùng => đơn giản hóa thuế quan, hải quan nhanh chóng, thủ tục rõ ràng, hạ tầng hỗ trợ chuỗi sản phẩm
- Dịch vụ, đầu tư vượt qua biên giới tăng nhanh
- Cần những chuẩn mực mới, phá vỡ thế bế tắc trong khuôn khổ WTO và APEC => FTA đời mới

Mục tiêu chính của TPP 12

TPP có 03 mục tiêu:

- Xóa bỏ hạn chế thương mại (thuế quan và các biện pháp sau biên giới) đối với hàng hóa, dịch vụ, đầu tư (thuế suất 0-5%)
- Xây dựng quy chuẩn chung với các tiêu chuẩn bảo vệ môi trường, lao động, đầu tư, chính sách cạnh tranh, DNNN.
- Xây dựng các quy tắc điều tiết của Chính phủ một cách hợp lý nhằm khuyến khích thương mại và đầu tư giữa các nước (ví dụ đơn giản quy trình chuẩn mực hải quan).

Của ai và vì ai?

- Chính phủ đàm phán => chuyên gia, cấp thứ trưởng, quyết định cấp Bộ trưởng, chính sách cấp Chính phủ, phê chuẩn cấp Quốc hội/Nghị viện
- Vận động hành lang: Những ai muốn TPP ở các quốc gia?
 - ▣ Mỹ: Dư ợc, Dệt, Giải trí, Nghiệp đoàn
 - ▣ VN: ?
- Ngoài kinh tế, còn có các quan tâm chính trị, địa chính trị khác, ví dụ như:
 - ▣ TPP
 - ▣ RCEP,
 - ▣ Trans-Atlantic FTA
 - ▣ East Asia FTA

Nội dung đàm phán của TPP

- Tiếp cận thị trường toàn diện
- Cách tiếp cận cam kết trong khu vực
- Giải quyết các thách thức thương mại mới
- Thương mại toàn diện
- Nền tảng của khu vực hội nhập

Những vấn đề hóc búa trong đàm phán

- Nông nghiệp (Nhật, Canada, Úc, NZ, Hoa Kỳ)
- Dệt may, Da giày => và vấn đề xuất xứ hàng hóa
- SHTT => TRIPS+
- Dịch vụ và đầu tư => mở cửa thị trường tài chính
- Giải quyết tranh chấp giữa Chính phủ và Nhà đầu tư
- Kiểm soát lưu chuyển vốn
- DNNN
- Các vấn đề môi trường, bảo vệ tài nguyên
- Các vấn đề về lao động
- Tiêu chuẩn, rào cản kỹ thuật, viễn thông, thương mại điện tử, dịch vụ tài chính và những vấn đề khác

Câu chuyện Nông nghiệp ...

- TPP12 chiếm 30% xuất khẩu, 20% nhập khẩu nông sản thế giới
- Các vấn đề nhạy cảm đang thảo luận là: sản phẩm sữa, thịt bò, đường, gạo...
- Sữa: NZ, Úc, Hoa Kỳ xuất khẩu sữa, các nước khác có thuế suất cao khi nhập khẩu sữa.
- Đường: Úc đòi mở cửa, Hoa Kỳ từ chối mở cửa thị trường đường, VN áp dụng thuế suất 5% với đường nhập khẩu từ ASEAN, 40% từ nơi khác
- Thương lượng/nhân nhượng song phương

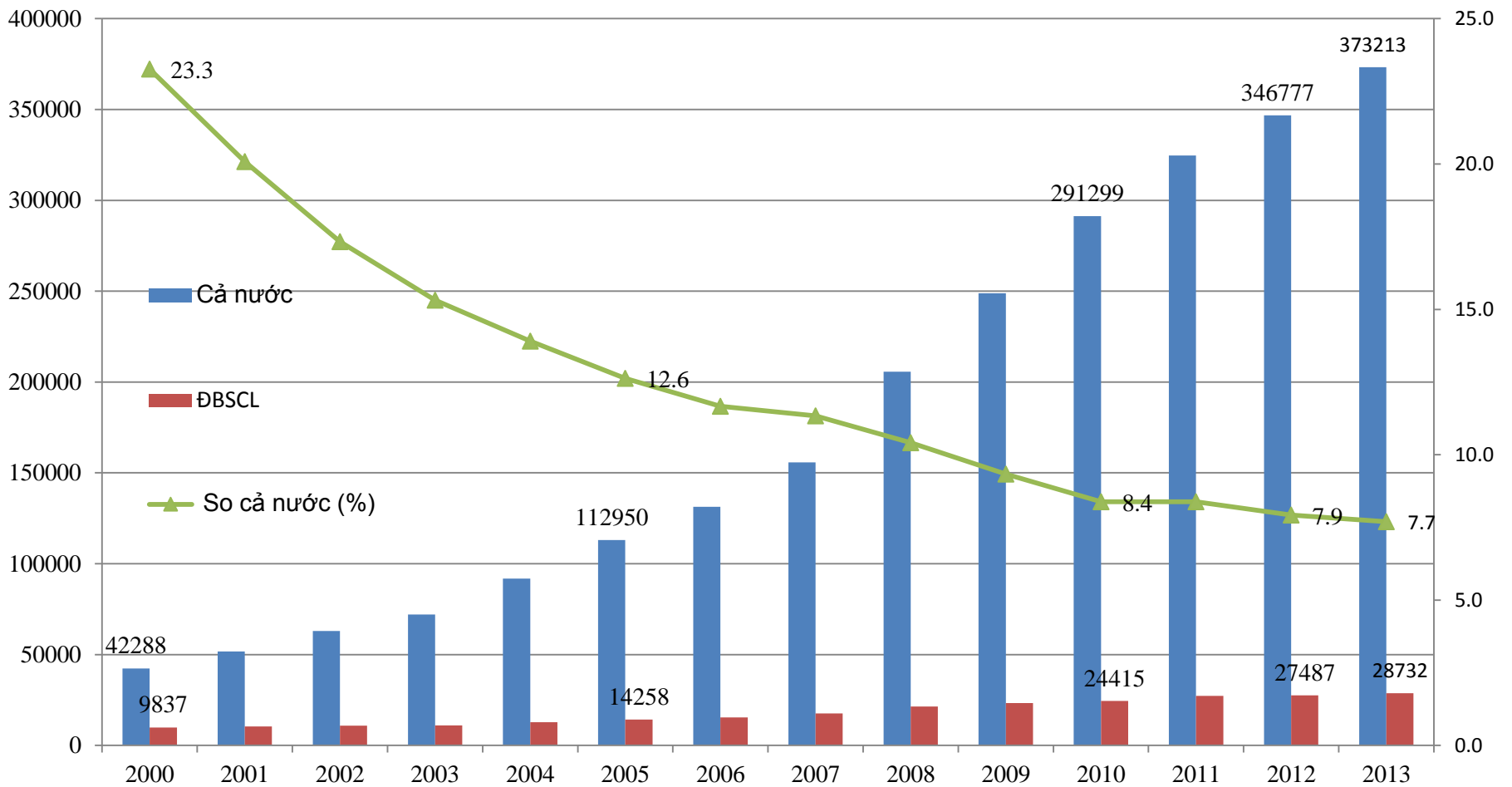
Câu chuyện Nông nghiệp...

- Gạo: VN thuế suất 20-40%, Malaysia 40%, Nhật áp dụng thuế suất vượt hạn mức 700%, các nhà đàm phán thảo luận muốn loại trừ Gạo ra khỏi danh sách Tự do hóa của TPP12. Hoa Kỳ muốn tự do hóa Gạo, song giữ nguyên tình trạng hạn chế với sữa và đường.
- Nhà xuất khẩu gạo chính: Hoa Kỳ và VN (VN sẽ mất ưu thế, nếu Thailand gia nhập TPP)
- Thịt bò: sẽ căng thẳng nếu Nhật, Hàn tham gia, (đã từng cấm nhập thịt bò từ Hoa Kỳ, Hàn vẫn giữ thuế suất 40%, kiểm soát nghiêm ngặt bởi tiêu chuẩn vệ sinh, an toàn thực phẩm) \leq Hàn Quốc chưa tham gia TPP vì muốn bảo lưu thuế suất nông nghiệp.

TỔNG QUAN VỀ SME VIỆT NAM

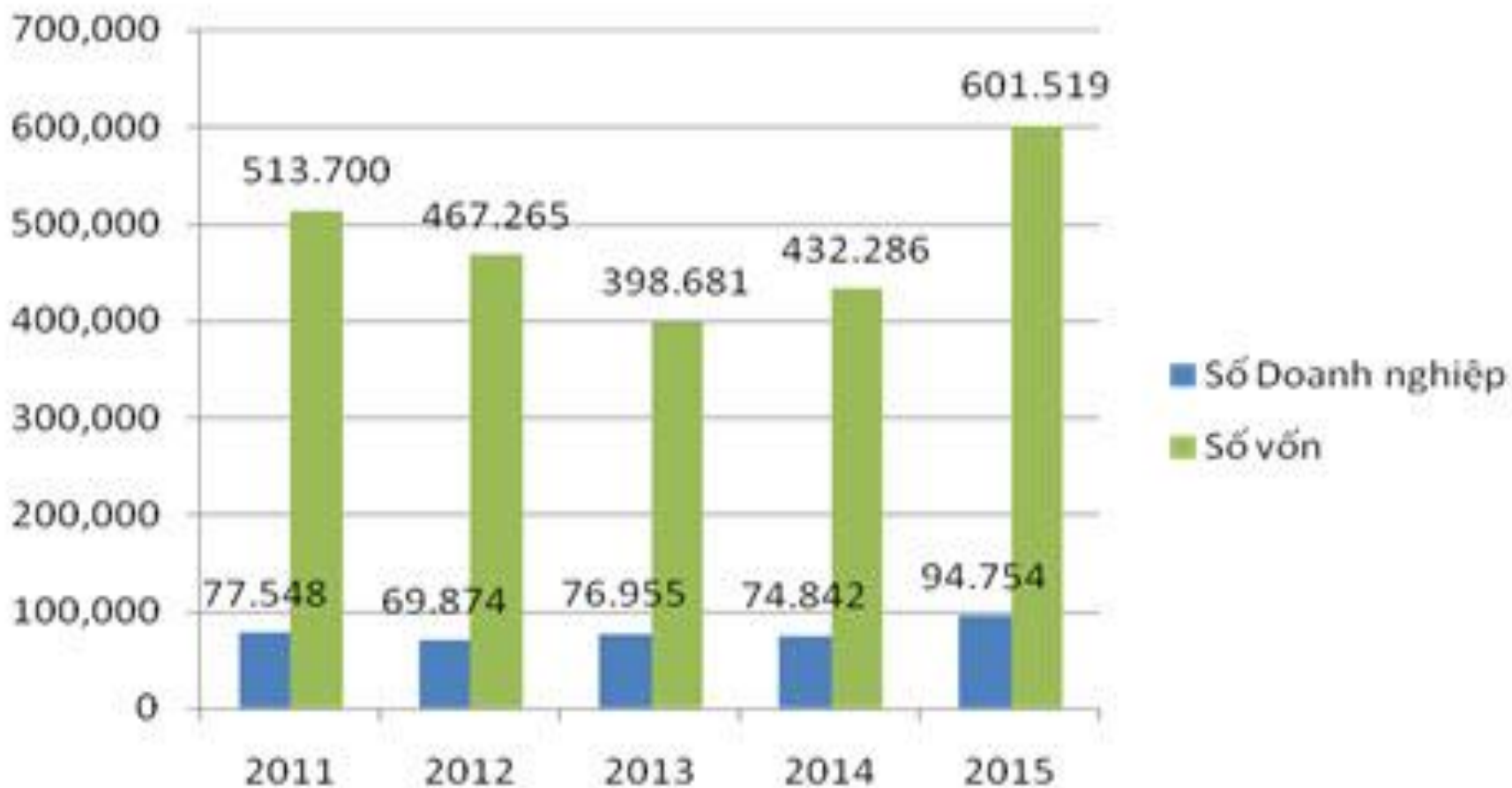
09-04-16

- 95% doanh nghiệp VN là SME
- 70% giá trị sản xuất và gần 50% GDP
- 17% kim ngạch xuất khẩu
- 65.5% là DN siêu nhỏ (dưới 10 lao động)
- 96.3% là DN siêu nhỏ (dưới 10 tỷ đồng)

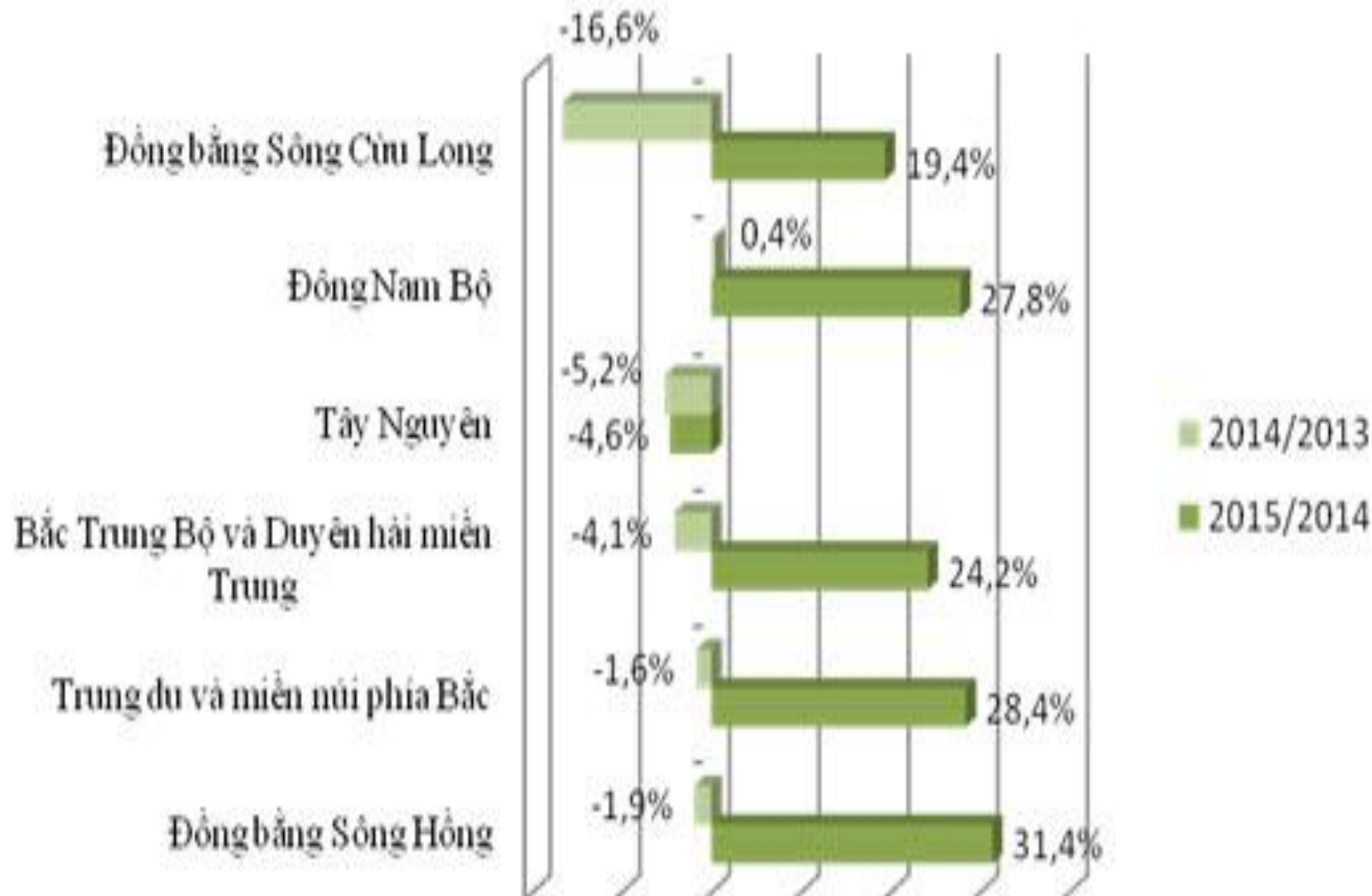

	BQ số LĐ/ doanh nghiệp (người)	BQ vốn/ DN (tỷ đồng)	BQ TSCĐ và đầu tư dài hạn/ DN (tỷ đồng)	BQ doanh thu / DN (tỷ đồng)	BQ lợi nhuận trước thuế / DN (tỷ đồng)
Cả nước					
2006	51	25.8	10.9	20.9	1.27
2008	40	30.8	12.5	25.8	1.03
2010	35	38.8	16.7	26.8	1.28
2013	31	47.6	20.4	32.7	1.31
ĐBSCL					
2006	30	6.7	2.4	14.8	0.37
2008	28	10.8	3.6	18.2	0.49
2010	30	19.1	6.8	25.6	0.97
2013	30	26.9	11.2	32.0	0.68
So sánh Doanh nghiệp ĐBSCL với DN cả nước (%)					
2006	59.2	26.2	21.9	71.0	28.81
2008	71.3	35.2	29.0	70.3	47.62
2010	85.4	49.1	40.6	95.6	75.82
2013	97.7	56.4	54.6	97.8	51.68

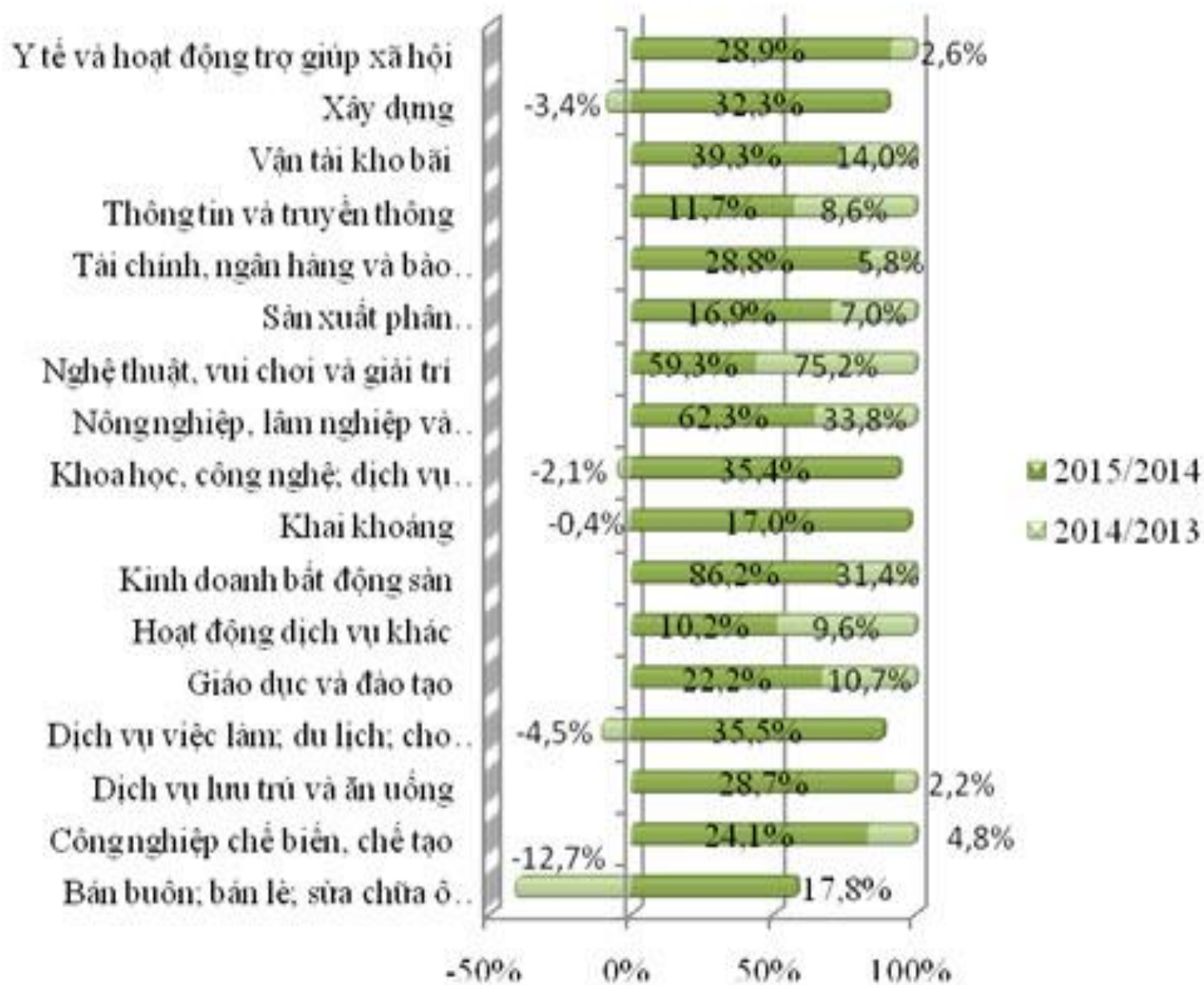
Biểu đồ 2: Số doanh nghiệp và số vốn giai đoạn 2011 – 2015

Biểu đồ 3: Tình hình doanh nghiệp đăng ký thành lập mới theo vùng lãnh thổ

Biểu đồ 4: Tình hình doanh nghiệp đăng ký thành lập mới theo ngành, lĩnh vực hoạt động

Năng suất lao động

- NSLĐ Việt Nam: 79.3 triệu đồng/người/năm (3.657usd)
- So sánh: Singapore 92.632 usd; Malaysia: 30.311 usd; Thailand: 9.314usd; Indonesia: 4.408usd
-

Sme đang thiếu môi trường kinh doanh?!

So sánh SME Vn với các nước

- SME chiếm đại đa số trong nền kinh tế, không chỉ ở VN => TPP có 1 chương riêng về SMEs
- Trong 300.000 DN XK của Hoa Kỳ, 98% là DN SMEs

SMEs và chuỗi sản xuất toàn cầu

Báo cáo triển vọng ADB 2013:

- Việt Nam có 36% DN, 21% SME tham gia chuỗi sản xuất (mạng lưới), Thái Lan 60% Dn và 30% SME, Malaysia 60% và 46% SME
- SME VN chỉ dừng lại ở gia công, lắp ráp... chưa có nhiều SP, phụ tùng chính.

THÁCH THỨC ĐỐI VỚI SME VIỆT NAM

09-04-16

- Lợi ích về kinh tế: GDP dự kiến tăng +23,5 tỷ USD vào 2020; +33,5 vào 2025; Xuất khẩu: + 68 tỷ USD năm 2025. Đầu tư FDI tăng 9,2%, tiêu dùng tăng 6,9 tỷ USD
- Lợi ích về thể chế: cải cách để thực hiện KTTT; đổi mới mô hình tăng trưởng; hoàn thiện môi trường kinh doanh
- Lợi ích về xã hội: tăng trưởng cao, giải quyết việc làm, tăng thu nhập, cải thiện chất lượng sống
- Các nước cam kết xóa bỏ thuế nhập khẩu dành cho hàng hóa của Việt Nam ngay khi Hiệp định có hiệu lực khoảng từ 78-95% số dòng thuế.

Cam kết mở cửa thị trường

VN cam kết xóa bỏ gần 100% số dòng thuế nhập khẩu trong Hiệp định TPP, trong đó :

- 65,8% số dòng thuế có thuế suất 0% ngay khi Hiệp định có hiệu lực;
- 86,5% số dòng thuế có thuế suất 0% vào năm thứ 4 kể từ khi Hiệp định có hiệu lực;
- 97,8% số dòng thuế có thuế suất 0% vào năm thứ 11 kể từ khi Hiệp định có hiệu lực;
- Các mặt hàng còn lại cam kết vào năm thứ 16 như: Ô tô, sắt thép, xăng dầu; nhựa và sản phẩm nhựa, hóa chất, giấy, đồ gỗ, máy móc thiết bị; hàng dệt may, giày dép, rượu bia, thịt, gạo, ngô, sữa và các sản phẩm sữa, thực phẩm chế biến từ thịt, thuốc lá, phân bón...
- Một số nhóm mặt hàng quan trọng như than đá, dầu mỏ và một số loại quặng, khoáng sản (70 mặt hàng) được tiếp tục duy trì thuế xuất khẩu.

Dệt May, Da giày: Câu chuyện Việt Nam

- Vấn đề lớn là C/O: “Yarn Forward- Từ sợi trở đi” yêu cầu trong chuỗi sản phẩm dệt may, được tính từ sợi trở đi => phải được sản xuất từ nội khối TPP12
 - TPP4: 90% nội khối
 - AFTA: 45-55% nội khối?
 - TPP12?
- Sẽ là vấn đề lớn cho VN. VN hiện là nhà cung cấp hàng may mặc lớn thứ 2 cho Hoa Kỳ, nhưng nhập sợi chủ yếu từ TQ và Hàn Quốc. => Đòi từ Cắt trở đi
- Gia dày chiếm 7% xuất khẩu VN, thị trường lớn nhất của da giày VN là Hoa Kỳ (30% xuất khẩu giày VN), hiện thuế đang là 11-70%, VN mong muốn đàm phán có được chế độ C/O linh hoạt.
- Hoa Kỳ quan tâm DNNN được ưu đãi trong nghề dệt may ⇔ VN yêu cầu bình đẳng

Khía cạnh SHTT: Sức ép từ Hoa Kỳ

- Hoa kỳ đàm phán xiết chặt hơn (Trips+)
- Sáng chế với dược phẩm, thông tin loại trừ
- Bản quyền:
 - ▣ Kéo dài thời hạn bảo hộ (Trips 50 năm KORUS 70 năm, Mỹ => 95 năm => 120 năm với công ty)
 - ▣ Hạn chế “sử dụng hợp lý”
 - ▣ Tăng cường chế thực thi Luật SHTT
 - ▣ US => Cấm nhập khẩu song song, các nước khác cho phép
- Siết chặt thực thi, các biện pháp bảo vệ

Dịch vụ và đầu tư: Mở cửa thị trường

- Dịch vụ tài chính
 - ▣ GATS+ tiệm cận thị trường, 100% hiện diện thương mại sở hữu 100% nước ngoài
 - ▣ Dịch vụ vượt qua biên giới mà không cần hiện diện
- Viễn thông
- Bảo hiểm
- Thương mại điện tử
 - ▣ Đơn giản hải quan, thuế với phần mềm và videos
- Điều tiết của Chính phủ và cam kết bảo hộ đầu tư
 - ▣ Cam kết bảo hộ đầu tư song phương BIT+, đòi hỏi không phân biệt đối xử
 - ▣ Quy trình giải quyết tranh chấp với nhà đầu tư ISD

Ép DNNN vào kỷ luật thị trường

- Định nghĩa DNNN là gì?: 25%, 51%, 100% sở hữu của chính quyền TW hay địa phương (bang/tỉnh)
- Các quốc gia có khu vực DNNN đáng kể gồm: VN, Singapore (Temasek), Chile (Copper), Japan (Banks)
- Chính sách của các Chính phủ quốc gia thành viên phải khuyến khích cạnh tranh, trung lập, không thiên vị ưu đãi cho DNNN
- Áp dụng tiêu chuẩn OECD 2005-2011

Vấn đề lao động, nghiệp đoàn

- Thừa kế các thỏa thuận FTA song và đa phương, tìm cách quy định nghĩa vụ đáp ứng chuẩn mực bảo vệ người lao động, thực thi Tuyên bố ILO 1998 về quyền cơ bản của người lao động, trong đó có: tự do nghiệp đoàn, tự do thỏa thuận tập thể, xóa bỏ lao động cưỡng bức, lao động trẻ em, xóa bỏ phân biệt đối xử.
- VN có thể sẽ gặp vấn đề về tự do nghiệp đoàn

Điều tiết nhất quán: DN nhỏ và vừa?

- Các rào cản kỹ thuật, rào cản tiêu chuẩn vệ sinh, an toàn sản phẩm (phi thuế quan) cần được điều tiết và thực thi một cách nhất quán.
 - ▣ DN Việt Nam nhỏ và yếu
 - ▣ Chi phí tuân thủ chuẩn mực cao
 - ▣ Nguy cơ phá sản hàng loạt
- Cam kết minh bạch chính phủ, đối xử bình đẳng, kiểm soát đầu tư công, khuyến khích và bảo đảm cạnh tranh.

Sự minh bạch và ngân sách NN

- Cam kết tăng cường quản trị tốt và giải quyết những tác động tiêu cực của việc hối lộ và tham nhũng có thể gây hại cho nền kinh tế của các nước
- Các nước TPP cần phải đảm bảo rằng các luật, quy định và các quyết định hành chính áp dụng chung phù hợp với quy định trong TPP
- Cam kết đảm bảo các quyền lợi theo đúng thủ tục cho các nhà đầu tư của các nước TPP với các tranh chấp hành chính, bao gồm việc xem xét nhanh chóng thông qua tòa án hoặc thủ tục công bằng về tư pháp hoặc hành chính
- NSNN sẽ thất thu khi giảm thuế nhập khẩu, tổn thất lớn cho các địa phương

Chống tham nhũng, Mua sắm công và quyền tự do NLD

- ❑ Phải áp dụng hoặc duy trì các quy tắc hoặc các tiêu chuẩn về ứng xử của công chức nước mình phù hợp với quy định TPP, các biện pháp để xác định và quản lý xung đột lợi ích, ngăn chặn việc tặng quà, khuyến khích công khai các hành vi tham nhũng
- ❑ Lưu ý đặc biệt: thủ tục liên quan đến việc niêm yết và bồi hoàn cho các sản phẩm dược phẩm hoặc các thiết bị y tế (không nằm trong ND G/Q tranh chấp)
- ❑ Tạo sự công bằng trong đầu thầu, tham gia mời thầu... trong mua sắm tài sản công, không phân biệt đối xử (trừ mua sắm ANQP)
- ❑ TPP trao cho NLD quyền tự do lập hội, là quyền “tự vệ” của người lao động, một chuẩn mực của ILO và xã hội văn minh.

DN Việt Nam có thể làm gì trước TPP?

- Các hiệp định chỉ là việc của quan chức CP, hay cũng là của DN?
 - ▣ Thúc ép công khai
 - ▣ Vận động hành lang
- Ủng hộ chủ trương CP điều tiết nhất quán
 - ▣ Quy định rõ ràng
 - ▣ Thực thi công khai, không phân biệt
 - ▣ Tôn trọng kinh tế tư bản tư nhân quốc nội
- Ứng xử ngang tầm đối thủ
 - ▣ Các chuẩn mực pháp lý, kỹ thuật, vệ sinh mới
- Che chắn, bảo hộ

Các mặt hàng nông sản và công nghiệp chế biến sẽ bị cạnh tranh...

THỊT BÒ

Sau 3-8 năm, thuế nhập khẩu với thịt bò và sản phẩm từ thịt bò sẽ được miễn (hiện cao nhất là 34%)

THỰC PHẨM CHẾ BIẾN

Sau 11 năm, thuế nhập khẩu với hầu hết thực phẩm chế biến sẽ được miễn (hiện cao nhất là 55%)

SỮA

Sau 5 năm, thuế nhập khẩu sẽ được miễn (hiện cao nhất là 20%). Thuế nhập khẩu đối với pho-mai, sữa bột sẽ được miễn ngay lập tức.

BÔNG

Sau 4-7 năm, thuế nhập khẩu sẽ được miễn (hiện cao nhất là 10%)

TRÁI CÂY

Sau 3-4 năm, thuế nhập khẩu với hầu hết hoa quả sẽ được miễn (hiện đang là 10% với táo, lê, cherry, 20% với cam, 40% với bưởi, 20% với chanh). Sau 5-8 năm, thuế nhập khẩu với nước ép trái cây sẽ được miễn (hiện cao nhất là 25%). Sau 8 năm, thuế nhập khẩu với trái cây đóng hộp sẽ được miễn (hiện cao nhất là 40%)

KHOAI TÂY

Sau 6 năm, thuế nhập khẩu với khoai tây và các sản phẩm từ khoai tây sẽ được miễn (hiện cao nhất là 34%). Sau 4 năm, thuế nhập khẩu với khoai tây chiên đông lạnh sẽ được miễn (hiện đang là 13%)

RAU

Sau 4 năm, thuế nhập khẩu sẽ được miễn (hiện cao nhất là 40%). Trong đó, có nhiều loại rau và thực phẩm chế biến từ rau sẽ được miễn thuế ngay lập tức.

NGÔ

Sau 4-7 năm, thuế nhập khẩu với ngô và sản phẩm từ ngô sẽ được miễn thuế (hiện cao nhất là 20%)

ĐƯỜNG

Sau 11 năm, hạn ngạch và thuế nhập khẩu với đường và các sản phẩm chứa đường sẽ được miễn (hiện cao nhất là 40%)

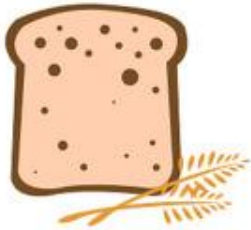
GẠO

Thuế nhập khẩu sẽ được miễn ngay lập tức (hiện đang là 40%). Sau 8 năm, thuế nhập khẩu với các sản phẩm từ gạo sẽ được miễn (hiện cao nhất là 34%)

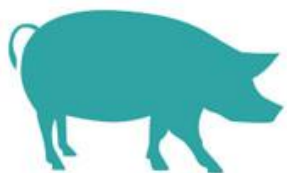
LÚA MẠCH

Sau 4 năm, thuế nhập khẩu sẽ được miễn (hiện cao nhất là 15%)

LÚA MỠ

Sau 4 năm, thuế nhập khẩu với lúa mỳ và sản phẩm từ lúa mỳ sẽ được miễn (hiện cao nhất là 35%)

THỊT LỢN

Sau 5-12 năm, thuế nhập khẩu với thịt lợn và sản phẩm từ thịt lợn sẽ được miễn (hiện cao nhất là 30%)

GIA CẦM

Sau 13 năm, thuế nhập khẩu với gia cầm và sản phẩm từ thịt gia cầm sẽ được miễn (hiện cao nhất là 40%). Sau 6 năm, sẽ không còn hạn ngạch với trứng.

THUỐC LÁ

Sau 16 năm, thuế nhập khẩu sẽ được miễn (hiện đang là 135%).

RƯỢU BIA

Sau 11-12 năm, thuế nhập khẩu sẽ được miễn (hiện cao nhất là 55% với rượu, 35% với bia)

ĐẬU PHỤNG

Sau 8 năm, thuế nhập khẩu với đậu phụng và sản phẩm từ đậu phụng sẽ được miễn (hiện cao nhất là 30%)

Thách thức đối với một số cơ quan QLNN

Ngành công thương:

- Cluster sẽ là mô hình thay đổi KCN hiện hữu
- Liệu VN có là đại công trường Dệt may, da giày như TQ gia nhập WTO? (Bài toán lao động và an sinh với 6 triệu việc làm dự kiến trong ngành dệt may)

Ngành TNMT:

- Chính sách đất đai và lựa chọn nhà đầu tư là một vấn đề quan trọng đối với địa phương

Ngành tài chính và thuế:

- Thất thu thuế (ngân sách) là điều sẽ xảy ra, cân đối tài chính công
- Đầu tư công và công tác thẩm định hết sức cần trọng

Ngành KHĐT:

- Sẽ có một làn sóng đầu tư mới ồ ạt trong các ngành có lợi thế.
- Áp lực cần có KH phát triển ngành hàng chủ lực của địa phương đối với TPP là gì.

Ngành LĐTB XH

- Công đoàn, đình công là vấn đề cần sớm hoàn thiện tổ chức và thể chế

XIN CẢM ƠN SỰ LẮNG NGHE!